

Bilaga 1 – Kvalitetsdeklaration enkätundersökning

Inledning

För att kartlägga barnhälsovården (BHV) i Sverige har Socialstyrelsen genomfört en enkätundersökning till de centrala barnhälsovårdsteamerna (CBHV-team) i samtliga regioner och barnvårdscentraler (BVC) i hela riket. Resultatet av enkätundersökningen presenteras i en kartlägningsrapport som publiceras hösten 2020. Projektledare för datainsamlingen har varit Erika Budh, A/HT3. Kontaktpersoner från SMS-gruppen har varit Claes Falck, frågekonstruktör, och Kenneth Levin, statistiker.

Syfte

Undersökningen ska användas för en kartläggning av BHV som ska ge underlag för att utveckla BHV i syfte att öka jämlikheten i BHV och stärka förutsättningarna för en jämlik hälsa bland barn.

Omfattning

Objekt och population

Socialstyrelsen har genomfört undersökningen i dialog med företrädare för Nationell arbetsgrupp för BHV (NAG BHV). Diskussionerna har handlat om dels vad i BHV som skulle kartläggas dels vilka frågor som CBHV-teamerna kan besvara och vilken information som finns hos respektive BVC.

Processen resulterade i två enkäter; en till BVC och en till CBHV-teamerna. Slutversioner av båda enkäterna skickades till SKR och Näringslivets regelråd (NRR) för samråd.

Urvalsundersökning till BVC

Efter samråd med NRR beslutades att minska uppgiftslämnarbördan för BVC genom att skicka enkäten till ett urval av BVC, istället för till samtliga i riket.

Listor över samtliga BVC, exklusive filialer, och kontaktuppgifter sammanställdes av CBHV-teamerna i respektive region. Socialstyrelsen sammanställde listor till en förteckning över samtliga BVC i riket som omfattade drygt 950 BVC.

Från förteckningen över samtliga BVC drogs ett obundet slumpmässigt urval (OSU) om 464 BVC, cirka 50 procent. Det finns därför en osäkerhet då alla BVC inte fått möjlighet att besvara enkäten.

Totalundersökning till CBHV-teamen

Undersökningen till CBHV-teamen var en totalundersökning till samtliga 21 regioner. Samtliga CBHV-teamen har besvarat enkäten, vilket ger en hög tillförlitlighet i resultaten.

Frågor och variabler

Projektmedarbetarna utformade enkätfrågorna i samarbete med frågekonstruktören samt sakkunniga inom Socialstyrelsen och externa experter. Flera versioner av båda enkäterna har diskuterats med företrädare för NAG BHV. Enkäterna har omarbetats efter att synpunkter inkommit. De båda enkäterna har samverkats med SKR och NNR.

Enkät till BVC

Enkäten till BVC bestod av 22 huvudfrågor samt 16 följdfrågor beroende på hur de svarat på huvudfrågan vilket gav totalt 38 frågor. Frågorna består av en blandning av frågor med fasta svarsalternativ och öppna frågor.

Enkät till CBHV-teamen

Enkäten till CBHV-teamen i regionerna bestod av 38 huvudfrågor samt 58 följdfrågor beroende på hur huvudfrågorna besvarades, vilket gav totalt 103 frågor. Frågorna består av en blandning av frågor med fasta svarsalternativ och öppna frågor.

Datainsamling

Datainsamlingarna genomfördes via webbenkäter. Informationsbrev skickades till CBHV-teamen och till BVC via e-post (se Bilaga 2 och Bilaga 3).

Datainsamlingen via enkäterna pågick 2020-02-20 till 2020-03-18. Insamlingsperioden förlängdes inte. Under insamlingsperioden skickades två ordinarie påminnelser för respektive enkät.

Svarsfrekvens

Enkäten till CBHV-teamen besvarades av samtliga. Det ger en svarsfrekvens på 100 procent.

Totalt 333 svar inkom från BVC. Svarsfrekvensen uppgick därmed till 72 procent.

Tabell 1. Antal BVC, antal BVC som fått enkäten och antal BVC som besvarat enkäten per region och i riket

Region	Antal BVC	OSU Antal	OSU procent	Antal svar	Svarsfrekvens
Blekinge	17	9	53%	5	56%
Dalarna	28	16	57%	10	63%
Gotland	3	2	67%	2	100%
Halland	43	22	51%	18	82%
Jämtland	29	15	52%	10	67%
Jönköping	26	10	38%	10	100%
Kalmar	18	10	56%	10	100%
Norrbottn	28	12	43%	10	83%
Gävleborg	35	17	49%	15	88%
Kronoberg	32	17	53%	15	88%
Örebro	26	13	50%	10	77%
Skåne	151	72	48%	47	65%
Stockholm	112	49	44%	34	69%
Sörmland	26	14	54%	12	86%
Uppsala	35	15	43%	13	87%
Västra Götaland	174	87	50%	58	67%
Värmland	27	10	37%	10	100%
Västerbotten	38	24	63%	15	63%
Västernorrland	30	17	57%	12	71%
Västmanland	29	12	41%	5	42%
Östergötland	42	21	50%	12	57%
Riket	949	464	49%	333	72%

Bortfall

Bortfallet finns enbart i enkäten till BVC och består av de BVC som inte besvarat enkäten. Om bortfallet skiljer sig från de svarande, med avseende på undersökningsvariablerna, kan skattningar som grundar sig på enbart de svarande vara missvisande. Ingen respondent har tydligt avböjt medverkan genom att meddela Socialstyrelsen att de inte vill delta i undersökningen.

Som framgår av Tabell 1 ovan är svarsfrekvensen låg från BVC i några regioner. Enkät svar per region redovisas enbart om 10 BVC eller fler har besvarat frågan. De BVC som svarat i dessa regioner har inkluderats i redovisning av resultat för riket och för kommungrupper.

I denna undersökning finns inget partiellt bortfall på enskilda frågor då frågorna är obligatoriska. Dock har svarsalternativen Vet ej behandlats som bortfall i resultatredovisningen.

Tillförlitlighet

Ramtäckning

Täckningsfel kan bestå av under- och övertäckning. Övertäckning kan uppstå om filialer fått och besvarat enkäten. Filialer ingick inte i undersökningspopulationen. Filialer som identifierats har tagits bort från resultatet. Det finns en undertäckningsrisk i enkäten till BVC om CBHV-teamen inte hade uppdaterade listor över samtliga BVC sin region.

I enkäten till CBHV-teamen är ramtäckningen fullständig då det är en totalundersökning.

Mätfel

I samband med datainsamlingen kan slumpmässiga och systematiska fel uppstå, dessa kallas mätfel. De svar som ges kan vara osäkra eller felaktiga. Fel kan även uppstå på grund av att de som svarar har missuppfattat frågan. Det finns en rad olika källor till dessa fel, bland annat mätinstrumentet, informationssystemet och insamlingsättet.

För att minska risk för mätfel har enkäterna konstruerats med ämneskunniga, enkätfrågekonstruktör och en statistiker. Flera versioner av enkäterna har diskuterats med företrädare för NAG BHV och enkäterna har samrått med SKR och NNR.

Två specifika frågor i enkäten till BVC har utelämnats i redovisningen efter diskussion med sakkunniga på Socialstyrelsen om märkliga resultat, enkätfrågorna har inte varit tillräckligt väldefinierade vilket medfört tolkningsvårigheter och ologiska svar.

Bearbetning

Vid den manuella och maskinella bearbetningen av datamaterialet kan bearbetningsfel uppstå, som exempelvis registrerings- och kodningsfel.

Då datainsamlingen skett via en webbenkät med fasta alternativ bör registreringsfelet var litet. Resultaten har även kontrollerats med avseende på rimlighet.

Beskrivning av data

Statistiska mått baserade enkäten till BVC

- Antal barn födda 2019 (fråga 3b) dividerat med antal arbetade heltidstjänster för BHV-sjuksköterskor (fråga 2)

Statistiska mått baserade på enkäten till CBHV-teamen

- Antal hembesök till nyfödda som genomfördes under 2019 (fråga 14) dividerat med antal barn födda 2019 (fråga 12)
- Antal barn vars föräldrar deltog i föräldrastöd i grupp under 2019 (fråga 16) dividerat med antal barn födda 2019 (fråga 12)

- Antal individuella samtal med icke-födande föräldrar som genomfördes under 2019 (fråga 17) dividerat med antal barn födda 2019 (fråga 12)
- Antal hembesök vid 8-månader under 2019 (fråga 15) dividerat med antal barn födda 2018 (fråga 12)
- Antal teambesök för barn i åldern 2,5 år till 3 år som genomfördes under 2019 (fråga 18) dividerat med antal barn födda 2016 (fråga 12)
- Antal barn vars vårdnadshavare inte tog barnet till fyraårsbesöket under 2019 (fråga 19) dividerat med antal barn födda 2015 (fråga 12)
- Antal barn som hade övervikt vid fyraårsbesöket 2019 (fråga 20) dividerat med antal barn födda 2015 (fråga 12)
- Antal barn som hade fetma vid fyraårsbesöket 2019 (fråga 21) dividerat med antal barn födda 2015 (fråga 12)
- Antal heltidstjänster i centrala barnhälsovårdsteamet i regionen under 2019 (fråga 24) dividerat med antal barn 0 till 5 år 2019 från SCB

Redovisningsgrupper

Redovisningsgrupperna i denna undersökning är SKR:s kommungruppsindelning (se vidare Bilaga 6), regioner samt bakgrundsfrågor i enkäten om samlokalisering med exempelvis mödrahälsovård, tandvård, förebyggande socialtjänst och öppna förskolan.

Jämförbarhet över tid

Det är första gången Socialstyrelsen genomför denna undersökning.

Tillgänglighet

Socialstyrelsen publicerar kartlägningsrapporten på www.socialstyrelsen.se.